

Meneer Kessels, Panningen
Een afschuwelijke misleiding
De kopstukken: Ströbel en Nitsch

'Alle mannen van Helden van 17 tot 60 jaar moeten zich zondag 8 oktober melden op de secretarie 's morgens om half acht om te werken aan de stelling in Egchel. Men moet gereedschap meebrengen. Gebeurt dit niet, dan zullen de hoofdstraten ontruimd worden.' Zo luidde het Duitse commando op de zevende oktober. En de meeste mensen besloten met elkaar om te gaan werken voor een of twee dagen. 'Om erger te voorkomen.' 's Morgens zouden ze naar de eerste H. Mis gaan, omdat het voor de tweede te laat is om zich te gaan melden. Ook zeer veel mannen en jongens die anders normaal naar een latere mis gaan, gingen nu juist naar de eerste. Alles verloopt naar wens...

Wij hebben een Duitse onderofficier ingekwartierd, die een zeer vertrouwde man lijkt. Hij raadt mijn vader aan om zich te melden en dan niet te gaan werken. Vader vindt dit voorstel goed.

Vader trekt zich 's morgens maar een oud pak aan, hij verorbert een paar boterhammen en gaat naar de kerk. Moeder en ik zullen naar de tweede gaan. We zijn bijna klaar om weg te gaan, als een Duitse militaire vrachtwagen even voorbij ons huis stilstaat. Achterop zitten tot onze grote verwondering mannen van ons dorp. Ze kijken alsof ze niet weten wat ze ervan moeten denken, goed of kwaad. Dan komen er soldaten van de Grüne Polizei van alle kanten met mannen bij zich. Ze moeten allemaal in de vrachtwagen. We beginnen met recht ongerust te worden.

Dan is de eerste H. Mis uit. We zien alleen maar vrouwen en kinderen van de kerk komen. Ons dienstmeisje komt ook net thuis en dan horen we wat er gebeurd is. 'De mis was uit. Niets vermoedend stroomde het volk uit de kerk. Maar wat was dat? Het kerkgebouw was omsingeld door de 'Groenen'. Alle mannen worden in groepen bij elkaar gedreven. Ook vader was daarbij. En daarna ging het naar de jongensschool.'

Men wist niet wat het te betekenen heeft.

Moeder meent eerst thuis te blijven, maar het is zondag en gaat mee. Bij de Coöperatie lopen er Duitsers over de straat, loerend met het geweer in de aanslag. Bij de jongensschool is het druk van 'Groenen' met mannen en jongens, vrouwen met dekens, tassen met boterhammen, enz.

Een vrachtwagen staat stil en mannen springen eraf. Een groep van ongeveer 50 Beringsen komt aangemarcheerd, de spaden op de schouder. De 'Groenen' met hun huichelachtige gezichten lopen ernaast. Er is een oom en een neef van mij bij.

Maar die gaan niet op Egchel aan... Waar gaan ze naar toe? Hoe laat komen ze 's avonds dan wel naar huis? O, er worden nog veel meer vragen gesteld, maar in plaats van een antwoord ontvangt men een wedervraag. De Duitse wachten geven steeds een sussend of ontwijkend antwoord met een zuurzoet glimlachje.

Moeder gaat naar huis boterhammen, dekens, een jas en nog meer halen voor vader, die ook in de jongensschool zit. Want zo doet iedereen. Ik ga door naar de kerk. Als de mis uit is, is er nog steeds hetzelfde beeld op straat. Het is alleen drukker geworden van sjouwende vrouwen, meisjes en kinderen.

Aan huis heeft zich nog geen 'Groene' vertoond. Dan zou het ook slecht afgelopen zijn voor Jo Cobben (een onderduiker) die gewoon in huis rondliep. Even later komt er een jongen bij ons thuis. 'Kessels vraagt om een paar stevige schoenen.' Eerst wil de jongen ze meenemen, maar ik wil wel eens graag naar vader gaan.

Ik ga achter door een poortje op de speelplaats. De wachten laten iedereen door. Ik vind mijn vader spoedig. Hij verwisselde zijn schoenen. Hij zegt dat Jo zich goed moet schuilhouden. We praten nog over het een en ander. Ik raad hem aan om te proberen te ontglippen als hij de kans krijgt. Dat zal vader ook wel doen. Dan vraagt hij om een paar appels. Ik vraag er bij mensen naast de school, die me met alle plezier enkele geven.

Als ik weer door het poortje op de speelplaats wil gaan, laten de Duitsers niemand meer door. Maar gelukkig staat vader dicht bij het muurtje. Ik roep hem en rijk hem de appels aan.

Dan zeg ik hem goeiedag. Als ik thuiskom, geeft moeder mij wat tabak met nog enige kleinigheden, die ik mijn vader nog moet proberen te geven. Nu lukt het helemaal niet meer om met hem in aanraking te komen. De Polizei drijft de mensen weg van de school. Verder is het stil, de hele dag. Doodstil, op straat, in de huizen. Het is heerlijk weer, maar niemand geniet ervan. Slechts nu en dan komt er een mof stampend over de straat. Dat geeft aan alles een nog akeligere sfeer.

's Middags horen we zeggen dat de mannen in Kessel over de Maas zijn. En met een zuurzoet lachje zegt de Grüne Polizei: 'Zij moeten werken voor een of twee dagen aan de grensverdedigingen of aan de stellingen bij de Maas.'

De inkwartieringssoldaten gaan vandaag weg. 'Hij had hier moeten blijven,' zegt de onderofficier...

Een dag later krijgen we bericht van vader: 'Beste vrouw en kinderen. Waarschijnlijk wachten we op een trein. We zijn in Belfeld. Tot later...'

Er heerst een sombere, akelige stilte in de straten en de huizen. Sombere, donker en nat. Nu en dan komt er een mof stampend over de weg. Alleen of met een paar stuks vee, een auto, een kind.

En als dat geluid weer weggestorven is, is het doodstil.

Gedeporteerde Kessels